

Til lovforslag nr. L 36

Folketinget 2022-23 (2. samling)

Betænkning afgivet af Udvalget for Landdistrikter og Øer den 29. marts 2023

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om planlægning, lov om Planklagenævnet og lov om Miljø- og Fødevareklagenævnet.

(Fremme af vedvarende energi i den fysiske planlægning og effektivisering af sagsbehandling i Planklagenævnet og Miljø- og Fødevareklagenævnet)

[af ministeren for landdistrikter (Louise Schack Elholm)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 5 ændringsforslag til lovforslaget. Ministeren for landdistrikter har stillet ændringsforslag nr. 1 og 2, herunder om deling af lovforslaget. Socialistisk Folkepartis medlemmer og Alternativets medlem af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 3-5.

2. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af NB) vil stemme for ændringsforslag nr. 1 om deling af lovforslaget.

Et *flertal* i udvalget (S, V, M, DD, LA, KF og DF) indstiller lovforslag A og B til *vedtagelse* med det af ministeren for landdistrikter stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod ændringsforslag nr. 3-5 til det under B nævnte lovforslag.

Et *mindretal* i udvalget (SF, EL, RV og ALT) indstiller lovforslag A og B til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Et *andet mindretal* i udvalget (NB) vil redegøre for sin stilling til lovforslaget ved 3. behandling. Mindretallet vil ved 2. behandling af lovforslaget redegøre for sin stilling til de stillede ændringsforslag.

Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ved betækningsafgivelsen ikke medlemmer i udvalget og dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske bemærkninger i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

3. Politiske bemærkninger

Socialistisk Folkeparti

Socialistisk Folkepartis medlemmer af udvalget mener, at klimaforeningen og klimaforandringerne er nogle af de absolut største udfordringer, vi står over for, og at planloven er et aktivt værktøj, der kan bidrage til at løse vores udfordringer.

De valg, vi træffer de næste år, er afgørende. De valg, vi træffer, skal flytte noget og løse opgaven. Byggesektoren er ansvarlig for 35 pct. af Danmarks årlige affaldsproduktion og en signifikant del af vores ressourceforbrug. De råstoffer, byggesektoren bruger, er begrænsede. Nogle af dem har en forsyningshorisont på blot 30-40 år, og andre er endnu kortere med kun 10-20 år. Byggeriet står for en stor del af klodens såvel som Danmarks samlede CO₂-udledning. Hele 30 pct. af Danmarks årlige CO₂-udledninger stammer fra byggeriet af bygninger – 20 pct. fra drift og 10 pct. fra bygge- og anlægsfasen og fra produktion af nye byggematerialer.

SF bifalder derfor, at planlovens formålsparagraf udvides til også at indeholde klimahensyn. For SF er det imidlertid ikke nok at tilføje ordet klima til den overordnede formålsparagraf. Klimahensyn skal også indgå som et konkret formål i kommuneplanlægningen og i lokalplanlægningen.

Vi skal huske, at klimatiltag i byggesektoren er langt mere end energiforbrug og træbyggeri. Den indlejrede CO₂ i de bygninger, som allerede er bygget, kan svare til helt op til 20-40 års drift. Ved at bevare, renovere og transformere vores bygninger kan vi altså spare op til 40 års CO₂-udledning. Vi skal også genbruge og genanvende flere bygge-

materialer, og CO₂-aftrykket af de materialer, vi bruger i byggeriet, skal mærkbart ned.

Der sker i det hele taget noget rigtig spændende i byggesektoren i disse år. Forskere, ingeniører, arkitektfirmaer og byggebranchen i sin helhed har arbejdet ambitiøst og målrettet med at reducere klimapåvirkningerne af byggeriet og har i partnerskab banet vejen for en virkelig spændende udvikling og ikke mindst gentænkning af vores byggeri og byggesektor med langt mindre affaldsproduktion og meget mere cirkulær økonomi.

Det arbejde bør vi støtte op om med den lovgivning, vi vedtager i Folketinget. Vi bør understøtte de grønne initiativer i industrien, så de for alvor kan vækste og komme på banen, så vi kan få et bæredygtigt byggeri i Danmark. Byggesektoren vil gerne, men et flertal i Folketinget tøver i vanetænkning.

Trods de ovennævnte bemærkninger kan SF støtte lovforslaget i sin helhed, da lovforslaget tilsigter, at Danmark fører en mere ambitiøs politik inden for energi, forsyning, klima og miljø end hidtil.

SF betragter lovforslaget som et lille skridt i den rigtige retning, men havde gerne set, at lovforslaget for alvor ville være med til at fremtidssikre kloden og Danmark, og at Folketinget ville være med til at give kommunerne og industrien den hjælpende hånd, som de har brug for.

Enhedslisten

Enhedslistens medlem af udvalget bifalder, at vi udvider planlovens formålsparagraf, således at den også omfatter klima på linje med miljø, natur, vækst og udvikling, men det kunne efter EL's opfattelse være formuleret klarere. For hvordan vægtes det, hvis de nævnte faktorer er i modstrid med hinanden? Det betyder, at det burde indgå direkte i planloven, at man kan tage initiativer, der mindsker CO₂-udledningen. Det burde indebære, at man kunne stille bindende krav om det i kommunalplanlægningen. For EL er det vigtigt, at indsættelse af klimahensyn i planlovens formålsparagraf handler om flere elementer og ikke udelukkende om at reservere arealer til vedvarende energi. Det er f.eks. vigtigt, at man i lokalplaner kan stille bindende krav til byggematerialer og genbrug eller andre tiltag, der konkret gavner klimaet ved at mindske udledningen af CO₂. Det vil således være nødvendigt med en ny vejledning til lokalplanlægningen, der omfatter klimaudfordringerne og de nye muligheder, der ligger i formålsparagraffen.

I forhold til klageområdet er det fint at effektivisere klagebehandlingen, men det er for EL vigtigt med fokus på at finde den rette demokratiske balance, så klageadgangen ikke begrænses. EL mener, at der er behov for en konkretisering af, hvem der kan træffe og på hvilket grundlag der kan træffes beslutning om at afgrænse prøvelsen i klagesager, og at der er fuld åbenhed om processen, hvis det sker.

Ministeren anfører i sit svar på spørgsmål nr. 9, at nævnet er omfattet af officialprincippet. Det betyder, at nævnet efter den foreslåede bestemmelse fortsat vil have pligt til at oplyse om nævnets sager. Det vil dog nok være nødvendigt at holde øje med, hvordan det fungerer i praksis, når loven implementeres.

Alternativet

Alternativets medlem af udvalget bemærker, at lovforslagets ændring nr. 1 i § 1 om, at klimahensyn indsættes som en del af planlovens formål, i udgangspunktet er udtryk for en positiv udvikling, hvor Danmark tilsigter at leve op til sine forpligtelser i klimaloven og internationalt forpligtende aftaler om CO₂-reduktioner.

ALT bemærker dog også, at planlovens § 1, stk. 2, nr. 5, ændres, så det fremgår, at udledning af drivhusgasser og forurening af luft, vand og jord skal forebygges, hvilket ALT finder blot tilsigter, at status quo opretholdes, skønt ALT tilslutter sig, at støjulemper forebygges.

ALT har derfor stillet spørgsmål nr. 5 til ministeren om ændring af ordlyden, således at der frem for forebyggelse tilsigtes reduktion af drivhusgasser og forurening af luft, vand og jord, da ALT mener, at det ikke er tilstrækkeligt at tilsigte at forebygge yderligere skade, men at Danmark bør tilstræbe også at genoprette den skade, der allerede er forårsaget på Danmarks natur, miljø og klima.

Ministerens svar lader dog forstå, at en reduktion vil finde sted gennem omstilling væk fra fossile energikilder. ALT havde gerne set, at formålsparagraffen havde været mere eksplicit ambitiøs i denne henseende.

ALT bemærker endvidere, at det var ALT's ønske, at klimahensyn i lovforslagets § 1, nr. 1, antog en mere fremtrædende plads for at indikere, at klimahensyn skulle være ekstra tungtvejende.

ALT noterer sig, at ministeren og regeringen ikke mener, at natur, klima og miljø skal veje tungere end hensyn til vækst og udvikling, jf. svar på spørgsmål nr. 4. ALT finder svaret dybt utilfredsstillende, da planlægning af omstillingen af Danmarks energiforsyning i bredest mulig udstrækning bør tage hensyn til netop klima og miljø frem for økonomisk vækst og udvikling. ALT mener som udgangspunkt, at den tid er forbi, hvor hensyn til økonomisk vækst betragtes som mere tungtvejende end hensynet til grøn omstilling, og at dette bør afspejles i lovgivningen. Det er nødvendigt, at Danmarks lovgivning og førte politik afspejler klimakrisens alvor, hvilket ALT ikke mener formålsparagraffen i dette lovforslag i tilstrækkelig grad giver udtryk for.

Trods ovennævnte bemærkninger kan ALT støtte lovforslaget i sin helhed, da lovforslaget tilsigter, at Danmark fører en mere ambitiøs politik inden for energi, forsyning, klima og miljø end hidtil, og at det, jf. ministerens svar på spørgsmål nr. 3, tilsigtes, at kommunerne i høj grad inddrages som aktive medspillere i indfrielsen af Danmarks nationale klimamål. ALT betragter lovforslaget som et skridt i den rigtige retning, men havde gerne set et højere ambitionsniveau.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Ændringsforslag

Af ministeren for landdistrikter, tiltrådt af et flertal (udvalget med undtagelse af NB):

a

Ændringsforslag om deling af lovforslaget

1) Lovforslaget deles i to lovforslag med følgende titler og indhold:

A. »Forslag til lov om ændring af lov om planlægning, lov om Planklagenævnet og lov om Miljø- og Fødevarerklagenævnet (Fremme af vedvarende energi i den fysiske planlægning og effektivisering af sagsbehandling i Planklagenævnet og Miljø- og Fødevarerklagenævnet)« omfattende § 1, nr. 1, 2 og 4, og §§ 2, 3 og 4.

B. »Forslag til lov om ændring af lov om planlægning (Opstilling af vindmøller og solceller i herregårds- og godslandskaber)« omfattende § 1, nr. 3, og § 4.

[Forslag om deling af lovforslaget]

b

Ændringsforslag til det under A nævnte lovforslag

Til § 2

2) I den under nr. 1 foreslåede § 3 a udgår stk. 3, 2. pkt. [Forslag om, at ved stemmelighed er formandens stemme i den enkelte sag udslagsgivende, udgår]

Af et mindretal (SF og ALT), tiltrådt af et mindretal (EL):

c

Ændringsforslag til det under B nævnte lovforslag

Til § 1

3) Før nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»01. § 11 b, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Kommuneplanen kan indeholde retningslinjer for andre forhold end nævnt i stk. 1 og § 11 a, stk. 1, der kan være af betydning for arealanvendelsen og bebyggelsen, herunder om varetagelse af klimahensyn ved at regulere materialers CO₂-aftryk ved anvendelse af livscyklusvurdering og kortlægning af anvendte ressourcer og materialer med henblik på senere genbrug og at bevare, renovere og transformere eksisterende bebyggelse, bevare kulturarv og bevare CO₂ indlejret i bygninger og om beliggenheden af arealer til lokalisering af landbrugets driftsbygninger og driftsanlæg inden for de udpegede særlig værdifulde landbrugsområder, jf. § 11 a, stk. 1, nr. 10.«

[Udvidelse med klimahensyn i de emner, som kommunalbestyrelsen kan fastsætte retningslinjer om i kommuneplaner]

4) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»02. § 15, stk. 2, nr. 7, affattes således:

»7) bebyggelsers omfang og udformning, herunder til regulering af boligtauheden, til regulering af materialers CO₂-aftryk ved anvendelse af livscyklusvurdering og kortlægning af anvendte ressourcer og materialer med henblik på senere genbrug og til varetagelse af klima-

hensyn ved at bevare, renovere og transformere eksisterende bebyggelse, bevare kulturarv og bevare CO₂ indlejret i bygninger.«

[Udvidelse med klimahensyn i de emner, som kommunalbestyrelsen kan fastsætte bestemmelser om i lokalplaner]

5) Efter nr. 3 indsættes som nyt nummer:

»03. § 15, stk. 2, nr. 18, affattes således:

»18) bevaring af eksisterende bebyggelse ud fra en vurdering af materialers CO₂-aftryk ved anvendelse af livscyklusvurdering og kortlægning af anvendte ressourcer og materialer med henblik på senere genbrug, således at bebyggelsen kun med tilladelse fra kommunalbestyrelsen må nedrives, ombygges eller på anden måde ændres under varetagelse af klimahensyn ved så vidt muligt at bevare, renovere og transformere eksisterende bebyggelse, bevare kulturarv og bevare CO₂ indlejret i bygninger.«

[Udvidelse med klimahensyn i de emner, som kommunalbestyrelsen kan fastsætte bestemmelser om i lokalplaner]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Det foreslås, at lovforslaget deles i to separate lovforslag, således at der kan stemmes om de ændringer, der følger af henholdsvis »Aftale mellem regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Dansk Folkeparti og Det Konservative Folkeparti om: Opfølgning på evaluering af planloven m.v. 15. juni 2022« og af »Klimaaf tale om grøn strøm og varme 2022. Et grønnere og sikrere Danmark. Danmark kan mere II. 25. juni 2022. Stemmeaftale mellem Regeringen (Socialdemokratiet), Venstre, Socialistisk Folkeparti, Radikale Venstre, Enhedslisten, Det Konservative Folkeparti, Dansk Folkeparti, Liberal Alliance, Alternativet og Kristendemokraterne« for sig.

Lovforslagets § 1, nr. 3, om muligheden for opstilling af vindmøller og solceller i herregårds- og godslandskaber følger af sidstnævnte aftale.

Til nr. 2

Det følger af den i lovforslaget foreslåede affattelse af § 3 a, stk. 3, i lov om Planklagenævnet, at nævnets afgørelse træffes ved stemmeflerhed. Ved stemmelighed er formandens stemme i den enkelte sag udslagsgivende. Ved ændringsforslaget foreslås det, at bestemmelsens 2. pkt. om, at ved stemmelighed er formandens stemme i den enkelte sag udslagsgivende, udgår. Der vil, når Planklagenævnet er fuldtalligt og foretager afstemning med 11 medlemmer, ikke i praksis opstå situationer, hvor stemmekonstellationerne falder i tre grupperinger. Den foreslåede bestemmelse om formandens stemme vurderes derfor ikke at være relevant.

Til nr. 3

Med ændringsforslaget til nyaffattelse af planlovens § 11 b, stk. 2, kan kommunalbestyrelsen vælge at fastsætte retningslinjer i kommuneplanen på baggrund af et ønske

om at varetage klimahensyn ved planlægning af arealanvendelse og bebyggelse, da klimahensyn ud fra en ressourcebetragtning omfatter at bevare, renovere og transformere bygninger, bevare kulturarv og bevare CO₂, der er indlejret i eksisterende bygninger. Med ændringsforslaget kan kommunerne endvidere, hvis de ønsker det, og under iagttagelse af EU-retten, herunder byggevareforordningen, optage bestemmelser i lokalplaner med krav til materialers CO₂-aftryk ved anvendelse af livscyklusvurdering (LCA) og kortlægning af anvendte ressourcer og materialer med henblik på senere genbrug af disse elementer i forbindelse med nedrivning m.v. Hvis ændringsforslaget vedtages, vil forslagstillerne til tredjebehandlingen stille konsekvensændringsforslag.

Til nr. 4 og 5

Med ændringsforslagene til nyaffattelse af henholdsvis planlovens § 15, stk. 2, nr. 7, og planlovens § 15, stk. 2, nr. 18, kan kommunerne, hvis de ønsker det, og under iagttagelse af EU-retten, herunder byggevareforordningen, optage bestemmelser i lokalplaner med krav til materialers CO₂-aftryk ved anvendelse af livscyklusvurdering (LCA) og kortlægning af anvendte ressourcer og materialer med henblik på senere genbrug af disse elementer i forbindelse med nedrivning m.v. Ændringsforslagene indebærer endvidere, at kommunalbestyrelsen kan vælge at optage bestemmelser i lokalplaner om bebyggelses omfang og udformning med henblik på at varetage klimahensyn, da klimahensyn ud fra en ressourcebetragtning omfatter at bevare, renovere og transformere bygninger, bevare kulturarv og bevare CO₂, der er indlejret i eksisterende bygninger. Hvis ændringsforslagene vedtages, vil forslagstillerne til tredjebehandlingen stille konsekvensændringsforslag.

5. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 8. februar 2023 og var til 1. behandling den 23. februar 2023. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Udvalget for Landdistrikter og Øer.

Birgitte Vind (S) Anders Kronborg (S) Kim Aas (S) Kasper Roug (S) Kris Jensen Skriver (S) nfm. Per Husted (S)

Sara Emil Baaring (S) Simon Kollerup (S) Lea Wermelin (S) Hans Christian Schmidt (V) Erling Bonnesen (V)

Peter Juel-Jensen (V) Anni Matthiesen (V) Charlotte Bagge Hansen (M) Peter Have (M) Susie Jessen (DD) fmd.

Inger Støjberg (DD) Jens Meilvang (LA) Carsten Bach (LA) Niels Flemming Hansen (KF) Lise Bertelsen (KF)

Kim Edberg Andersen (NB) Nick Zimmermann (DF) Karina Lorentzen Dehnhardt (SF) Theresa Berg Andersen (SF)

Marianne Bigum (SF) Jette Gottlieb (EL) Zenia Stampe (RV) Sascha Faxe (ALT)

Siumut, Inuit Ataqatigiit, Sambandsflokkurin og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Oversigt over lovforslagets sagsforløb og dokumenter

Lovforslaget og dokumenterne i forbindelse med udvalgsbehandlingen kan læses under lovforslaget på Folketingets hjemmeside www.ft.dk.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Teknisk gennemgang

Udvalget afholdt den 1. marts 2023 en teknisk gennemgang ved ministeren for landdistrikter og embedsmænd fra Kirkeministeriet. Der henvises til bilag 7.

Hørings svar

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og ministeren for landdistrikter sendte den 25. januar 2023 dette udkast til udvalget, jf. ULØ alm. del – bilag 19. Den 8. februar 2023 sendte ministeren for landdistrikter høringssvarene og et høringsnotat til udvalget.

Bilag

Under udvalgsarbejdet er der omdelt 12 bilag på lovforslaget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 2 skriftlige henvendelser om lovforslaget.

Deputationer

Udvalget har under udvalgsarbejdet modtaget 2 deputationer, der mundtligt har redegjort for deres holdning til lovforslaget.

Spørgsmål

Udvalget har under udvalgsarbejdet stillet 23 spørgsmål til ministeren for landdistrikter til skriftlig besvarelse, som ministeren har besvaret.

Socialdemokratiet (S)	50	Dansk Folkeparti (DF)	7
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	23	Alternativet (ALT)	6
Moderaterne (M)	16	Nye Borgerlige (NB)	3

Socialistisk Folkeparti (SF)	15	Siumut (SIU)	1
Danmarksdemokraterne - Inger Støjberg (DD)	14	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Liberal Alliance (LA)	14	Sambandsflokkurin (SP)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	10	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Enhedslisten (EL)	9	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Radikale Venstre (RV)	7		